СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 31. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7 ЛЮТОГО 1948. No. 31. JERSEY CITY, and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 7, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОВІДАЄ КРАХ, ЯКЩО КОНГРЕС ЗЛЕГКОВАЖИТЬ ІНФЛЯЦІЮ

Вашингтон, 5 лютого. — Не зважаючи на це, що ціни краму й харчових засобів виказують напрям до знижки, президент Труман заявив, що нації грозить крах, якщо конгрес не переведе законів для стримання інфляції. Це сказав він під час пресової конференції та водночас висловив здивування з приходу знижки цін. Він назвав її хвилевою. До засобів проти інфляції зараховує президент урядову контролю цін і пайкування харчів.

АЙЗЕНГАВЕР НЕ ВІРИТЬ У ГОТОВІСТЬ РОСІЇ ДО ВІЙНИ

Вашингтон. — Уступаючий начальник головної булави, ген. Двайт Д. Айзенгавер, висловив переконання, що Росія не хоче нарочно викликати війну тому, що вона до неї не готова. З цеї причини Айзенгавер вважає глупістю боятися вибуху війни.

ТРУМАН І ПАТЕРСОН ЗА ЗАГАЛЬНИЙ ВИШКІЛ ЯК ЗАБЕЗПЕКУ ДЛЯ СВІТОВОГО МИРУ

Ню Йорк. — Війни проти Греції ведуть партизани, підтримувані комуністичними володарями з Болгарії, Альбанії й Югославії, а це вказує, що лише сильна національна оборона запевнить мир і дасть забезпеку Злученим Державам—заявив бувший секретар війни Роберт П. Патерсон у промові на спеціяльнім масовім вічу, скликанім до касарні Семої Армії при Парк Евеню. Віче винесло домагання до конгресу приступити до негайної дискусії над переведенням загального військового вишколу. Президент Труман у своїм привіті, відчитанім на вічу, заявив, що „спізнені засоби для забезпеки є підготовою до війни, а вчасні засоби для забезпеки є підготовою до миру". Тому президент домагається негайного переведення загального вишколу.

ЗНОВУ ПРИБУЛО 50 УКРАЇНЦІВ З ЕВРОПИ

Ню Йорк, 6 лютого. — Кораблем Марін Марлін прибуло 600 подорожних з Европи, між ними яка третина нових імігрантів з европейських країн, головно з Австрії й Німеччини. Між свіжими імігрантами було 50 українців, які приїхали в більшій частині на родинні афидевіти і негайно розїхалися в різні околиці. Між ними був один священик. Кілька родин, які приїхали на корпоративні афидевіти, затрималися в приютах, де перебувають ще українці з попередніх транспортів, бо не було кому ними заопікуватися, щоб знайти їм мешкання. Число таких бездомних росте після кожного транспорту і викликає некорисні коментарі неукраїнських організацій на адресу української громади в Америці за безрадність у допомозі своїм людям.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ ПРОТИ ВОЛЕСА

Ню Йорк. — Посадник Вилім О'Двайер зірвав з лівим крилом Американської Партії Праці кажучи, що це не тасама організація, яка підтримувала його при виборах в 1946 р. О'Двайер заявив, що він остається в Демократичній партії і не піде з партією, яка підтримує кандидатуру Генрія Волеса на президента.

РУТЕР ЗА ПРОДУКЦІЮ НА ВОЄННИЙ ЛАД

Вашингтон. — Волтер Рутер, предсідник автомобілевої юнії, складаючи свідоцтво перед сенатською комісією закордонних справ в справі відбудування Европи, зробив закид американським підприємцям, що вони стримують продукцію життєвих виробів. Щоб не допустити до недостачі краму й харчів, Рутер радить завести продукцію на воєнний лад. „Наша продукція находиться тепер в такому стані, як була перед Перл Гарбором" — сказав Рутер. Він заявив, що це конечно перевести для підтримки Европи, бо як Росія займе Европу, тоді Америка втратить мільйони союзників. Рутер промовляв дві години.

ГВІЛЕР НЕ ПРИЙНЯВ СТАНОВИЩА В АФП

Маямі. — Тому, що Ліга Праці для Політичного Виховання спротивилася назначенні б. сенатора Бортона Гвілера на становище політичного директора Американської Федерації Праці, він заявив, що не приймає оферованої йому праці, яка приносить платню $20,000 річно. Спротив проти Гвілера пішов з цього, що він не погоджується з думкою, щоб недопустити до поновного вибору жадного члена конгресу, який голосував за бил Тефта-Гартлія. З огляду на відмову Гвілера, АФП доручить одному із своїх урядовців ведення передвиборчої кампанії.

НАЙОБИЛЬНІША ПРОДУКЦІЯ ОЛІЮ, А НЕМА ГАЗОЛІНИ

Ню Йорк. — Американський Інститут Петролію звідомляє, що продукція земного олію в цілому світі побила всі попередні рекорди, одначе це все замало щоб заспокоїти запотребування. Інститут заповідає недостачу газоліни для авт найближчого літа, а недостачу топлива в таких розмірах як тепер, на наступну зиму. Запотребування нафти зросло в таких ділянках, як національна оборона, відбудова Европи і втримання господарського руху в нашому краю. Щоб задовольнити зростаючі вимоги, в Злучених Державах будуть продукувати синтетичний олій коштом 8—9 більйонів долярів. На настирливе домагання міста Ню Йорку команда фльоти згодилася відступити містові й стейтові Ню Йорк 4,200,000 галонів земного олію.

Підкомісія палати за договір з відбудованою Німеччиною

Вашингтон, 5. лютого. — Спеціяльна підкомісія палати репрезентантів комітету для чужинної допомоги вийшла з пляном, щоб конгрес склав ясну політику у відношенні до відбудованої Німеччини. Підкомісія домагається, щоб Америка перебрала на себе економічну контролю американської й британської зон і щоб з них, як і з інших німецьких провінцій, які вже вільні, створити німецький конституційний уряд в можливо якнайближчому часі і з ним заключити якийсь договір, коли б так не можливе було заключити правильного мирового договору. Підкомісія є того погляду, що конгрес має право це зробити.

ЗДА У ЗАХІДНОМУ БЛОКУ

Вашингтон. — Урядовий Вашингтон глибоко заінтересований в пропозиції британського міністра закордонних справ Ернеста Бевина в справі створення Західного Союзу Европейських Держав. Тому, що існування Західного Союзу могло б бути запевнене лише американською гарантією, в урядових колах дискутують питання, чи в такому випадкові Америка не мусіла б приступити до Західного Союзу. Про цю справу довідується вашингтонський дипломатичний кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс.

КАНАДСЬКІ МІНІСТРИ НА ВІДВИДИНАХ В ЄП. ЛАДИКИ.

Винипег, Канада, 24. січня. (УКПС). — Міністер закордонних справ Канади, Сен Лоран, в товаристві міністра природних багатств й іміграції, Глена, як також заступника міністра здоровя, дальше посла Мейбенка і ще двох інших визначних послів до канадського парляменту в Отаві, відвідали єпископа Української Католицької Церкви, Преосв. Василя Ладику. Предметом відвідин і розмови були важливі сьогочасні світові події й доля українського народу. Міністер Лоран згадав теж про Евхаристичний Конгрес в Отаві з минулого року, під час якого єп. Ладика правив архієрейську Службу Божу, що записалася незатертими споминами у всіх приявних.

УКРАЇНСЬКІ БОГОСЛУЖЕННЯ СЕРЕД НОВИХ ІМІГРАНТІВ У КАНАДІ.

Винипег, 24. січня. (УКПС). — Для українців католиків, які прибули з Европи і працюють при вирубі дерева в таборах, призначив єп. Кир Василь священиків на відправу богослужень. Так відправив о. Я. Еліїв Службу Божу в кемпі 32, коло Нініґону, в провінції Онтеріо, дня 21. грудня, де працює 60 наших робітників; дня 22. грудня в кемпі 60; дня 1. січня 1948 в Атітокан; 7. січня у Корент Ривер, де було 70 місцевих вірних, а 40 з ліса. На Йордансьці свята, 19. січня, був о. Еліїв з богослуженням в кемпі 108, коло Стівенс, у віддалі 270 миль від міста Форт Вилім. Служба Божа відбулася в новозбудованім бараці, а водосвяття відправлено над озером.

ЧУВ ПРО ПОВСТАННЯ В УКРАЇНІ АЛЕ ЙОГО НЕ БАЧИВ

Ню Йорк, 5. лютого. — Ню Йорк Таймс продовжує друкувати московські враження свого кореспондента Д. Мідлетона, який в половині минулого року виїхав з Москви і якому опісля відмовлено візи. В сьогоднішній статті про „Непопулярність революції в Совєтах" з огляду на страшний терор совєтської тайної і явної поліції, яку він порівнює з нацистським СС, Мідлетон твердить, що після закінчення війни в Москві говорилося про повстання та неспокої, викликувані „українськими дезертирами зі совєтської і німецької армій", але він сам з цими заворушеннями не зустрічався, хоча він три рази був в Україні.

ЗА СВІТОВЕ РОЗЗБРОЄННЯ Й ОЗБРОЄННЯ О.Д.

Ню Йорк. — Тамес К. Фінлетер, предс. Президентської Повітряної Комісії промовляв на зібранні стейтової торговельної палати про майбутність Обєднаних Держав. Він висловив погляд, що впродовж найближчих кількох місяців мусить прийти до гри в одверті карти в цілому світі. Щоб на це бути готовим, Обєднані Держави повинні скликати негайно конференцію для „роззброєння світу і для озброєння О.Д."

УРЯД ПРО ТИСК СОВЄТІВ НА ТУРЕЧЧИНУ

Вашингтон. — Департамент стейту почав кампанію за збільшення допомоги для Туреччини. В цій цілі оприлюднено документи на доказ, як Совєти натискають на Туреччину, щоб довести до її капітуляції перед Совєтами.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НА МАНЕВРАХ В АНТАРКТИДІ

Буенос Айрес, Аргентина. — (Радієва вістка в 6. год. ранку 6. лютого). — Воєнна фльота Злучених Держав, яка відвідала аргентинську пристань, вибралася в дальшу морську дорогу на води південного бігуна, щоб тут відбути небувалі досі морські маневри.

Справа українських націоналістів у Верховній Раді СССР.

КОРОТЧЕНКО ЛЮТУЄ НА АМЕРИКУ ЗА „ДОПОМОГУ ЗРАДНИКАМ І КАТАМ, УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИМ НАЦІОНАЛІСТАМ".

Москва, 5. лютого. (НЯГТ). — Протягом останніх тижнів з усіх кінців Совєтського Союзу большевицькі верховоди аж піняться з люті на українських самостійників, називаючи їх найгіршими словами, на які так багатий їх лексикон. Після недавнього виступу Хрущова і Молотова в Києві з нагоди святкувань 30-річчя совєтсько-російської окупації України та які взивали до „безпощадної боротьби" проти „залишків українських націоналістів", вчора ці „залишки" були теж предметом скаженої атаки на сесії Верховної Ради СССР. При тій нагоді обірвалося теж Америці. Д. С. Коротченко, предсідник „Ради міністрів" підсовєтської України, лютував, що Злучені Держави Америки, мовляв, ощаджують у видатках на виховання і освіту, натомість великодушно видають гроші на піддержку „всякого роду виродків, таких як українсько-німецькі націоналісти, ці підлі зрадники і кати". Коротченко не був одинокий у своїх виступах проти Америки, бо це робив майже кожний „депутат".

ТУРЕЦЬКИЙ ПОСОЛ „ТИМЧАСОВО" ВІДКЛИКАНИЙ З МОСКВИ.

Істамбул, Туреччина, 5. лютого. — Турецький уряд відкликав „тимчасово" свого посла Акдура з Москви, що вже виїхав до Анкари. Відкликання посла виясняється відсутністю в Анкарі совєтського посла Виноградова, що виїхав до Москви, передавши турецькому урядові відомі совєтські домагання до провінцій Карса, Ардаган та до Дарданелів. В турецькому міністерстві закордонних справ заявили, що Акдур вернеться до Москви аж тоді, як до Анкари приїде Виноградов, проте, відкликання Акдура ще не означає зірвання дипломатичних стосунків між обома країнами.

В ІТАЛІЇ ПОСТАВЛЕНО ПОЗА ЗАКОНОМ „ПРИВАТНУ АРМІЮ" КОМУНІСТІВ.

Рим, 6. лютого. — Італійський уряд премієра де Гаспері видав сьогодні декрет, на підставі якого в країні забороняється і ставляється поза законом всі приватні організації і товариства, що мають військовий характер. Декрет звернений безпосередньо проти „приватної армії" комуністів, головно комуністичних партизанів та у звязку з доказами, що комуністи підготовляють збройний переворот в країні на випадок, якщо вони програли в найближчих генеральних виборах.

МОСКВА ПРО ТРУМАНА І ВОЛЕСА.

Москва, 6. лютого. — Совєтська агенція ТАСС передала вчора повідомлення свого кореспондента з Вашингтону про послання президента Трумана до конгресу в справі громадянських прав і коментує його як „передвиборчий трюк" та „замилення світові очей" зогляду на провірку лояльності федеральних урядників та протикомуністичної чистки. Москва вважає, що президент Труман своїм посланням хотів „ослабити наслідки систематичної критики, яку проти уряду президента видвигає Генрі Волес".

В СОВЄТАХ ВИЧИСТИЛИ МІНІСТРА СПРАВЕДЛИВОСТИ

УХВАЛЕНО БЮДЖЕТ, ЗАБОРОНЕНО ПОДРУЖЖЯ З ЧУЖИНЦЯМИ І ПОТВЕРДЖЕНО РЯД ПОПЕРЕДНІХ УКАЗІВ УРЯДУ, ВИЧИЩЕНО ЗА УХИЛИ ПРЕДСІДНИКА КОМІТЕТУ МИСТЕЦТВА І ЗАМКНЕНО СЕСІЮ ВЕРХОВОЇ РАДИ

Москва, 5 лютого. (ЮП)—Сьогодні тут відбулася кінцева сесія Верховної Ради СССР, на якій, крім ухвалення бюджету на 1948 рік та потвердження цілого ряду попередніх указів уряду, звільнено теж з їх постів міністра справедливости Миколая М. Рихкова та предсідника урядового Комітету мистецтва М. Б. Храпченка. Рихкова, що був іменований міністром справедливости в 1946 році, вичищено за „невиконування своїх обовязків", а Храпченка за те, що не подбав про „правильну лінію в комітеті мистецтва", допустивши всілякі „ухили" в літературі і театральному мистецтву, головно „націоналістичні ухили" в Україні. Міністром справедливости на місце Рихкова призначено генерального прокурора Константина Петровича Горшеніна а на місце Храпченка іменовано Полікарпа Івановича Лебєдова. На тій самій сесії потверджено урядові укази про скасування карти смерти, загострення кари за зраду державних таємниць та про заборону совєтським громадянам входити в подружні звязки з чужинцями.

БУВШИЙ ГІТЛЕРІВСЬКИЙ МАРШАЛ БЛЯСКОВІЦ ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО

Дві години перед судом за воєнні злочини кинувся з третього поверху.

Нюрнберг, Німеччина, 5 лютого. Сьогодні тут в Палаті Справедливости почався перед американським військовим трибуналом судовий процес проти 12 німецьких маршалів, генералів і адміралів, обвинувачених у воєнних злочинах. Дві години перед розправою маршал Йоганнес фон Блясковіц, вертаючи зі снідання та від фризієра, нагло на третьому поверсі тюрми виступив з ряду, переліз високу на 6 стіп дротяну сітку і кинувся вниз. 20 хвилин пізніше він помер у військовому госпиталі від віднесених ран і потовчень. Блясковіц належав до найбільш відомих німецьких військових командантів і він відіграв одну з головних роль на всіх фронтах другої світової війни.

КОМУНІСТИЧНИЙ НАСТУП В МАНДЖУРІЇ

Шанггай, 5 лютого. (ЮП) —Китайські комуністи почали сьогодні великий наступ на лінії Дайрен-Мукден. Китайські урядові власті признають, що положення є критичне та що від висліду цего наступу може залежати доля цілої Манджурії.

ПОШУКУВАННЯ ЗА КУНОМ ЩЕ БЕЗУСПІШНІ

Мюнхен, Німеччина, 6 лютого. Американська і німецька поліція продовжує свої досі ще безуспішні пошукування за Фріцом Куном, колишнім провідником пятиколонного американсько-німецького „Бунду", що перед двома днями втік з концентраційного табору в Дахау.

10-го ЛЮТОГО БУДЕ ВІДКРИТИЙ ФРАНКО-ЕСПАНСЬКИЙ КОРДОН

Париж, 6 лютого. (ЮП)—В дипломатичних колах сьогодні тут заявили, що у висліді кількамісячних переговорів вже 10 лютого буде відкритий для подорожного і торговельного руху французько - еспанський кордон, замкнений на початку 1946. Рух через кордон тепер знову буде вільний і тільки на деякі добра накладається деякі обмеження.

ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ЗАХІДНЬО - ЕВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Париж, 6 лютого. Британський міністер закордонних справ Бевин, проголосивши недавно в Палаті Громад свій плян створення Европейського Союзу Держав, рівночасно повідомив, що в цьому напрямку британські дипломати в Бельгії, Голандії і Люксембургу одержали доручення навязати відповідні розмови. Базою цих переговорів мав би бути приклад британсько-французького союзу, підписаного минулого року в Дюнкерк. Сьогодні з бельгійських, голандських і люксембургських урядових кол натякнули, що вони воліли б повести ці розмови на базі чартеру ОД.

ДЕ ВАЛЕРА ПРОГРАВ У ВИБОРАХ

Дублін, Ірляндія, 6 лютого. Тимчасові обчислення вчорашніх виборів до парляменту виказують, що партія премієра де Валери втратила більшість в парляменті, здобувши 49 місць проти 51 місць партії МЕкБрайда. Проте, де Валера, який бажав би, міг би ще задержати пост премієра з меншістю.

МАРЕВО НОВОЇ ШИБЕНИЦІ В БОЛГАРІЇ

Софія, 5 лютого. В судовому процесі проти 5 дальших провідників болгарської опозиційної до комуністичного режиму Аграрної партії, суджених за „змову проти держави", прокуратор домагався сьогодні кари смерти. Між судженими є теж співробітник і заступник повішеного минулого року провідника Аграрної партії, Миколи Петкова.

ДО ХАРЧОВОГО ПОЛОЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 5 лютого. Британський військовий губернатор Німеччини, ген. сер Робертсон, заявив сьогодні на великій пресовій конференції, що німці в двох західних зонах мають досить харчів, щоби могти впорядкувати теперішні харчові трудноші, якщо селяни зложили наложені на них контингенти.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$4.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИДНО „ТВЕРДУ РУКУ", АЛЕ ДО ЧОГО ВОНА ЗМАГАЄ?

Гострий тон відповіди уряду Злучених Держав на останні совєтські протести стрінувся зі загальним одобренням, коли судити по голосах преси. Цей тон вважається доказом, що вже дійсно прийшов кінець американській угодовости у відношенні до Совєтів, та що вже всі зрозуміли, що та угодовість тільки загострювала кремлівські апетити і посилювала совєтську агресію.

Совєти тим разом запитують, яким правом находяться американські воєнні кораблі в італійських пристанях, чи взагалі на Середземному морі. Вони протестують проти цього, покликуючись на мировий договір з Італією. В чому ж діло?

Злучені Держави ратують Італію на всі засоби. Що так є, знає це добре італійський уряд, знає теж і населення країни. Знає це цілий світ, включно з Совєтами. Італія Америки не боїться, бо Америка від неї нічого не вимагає, а тільки ратує її від голоду і цього, щоби большевизм не залляв ще й цеї країни та її до решти не знищив. Італія, голодна й обезброєна, потребує нині матеріяльної допомоги, щоби жити, а охорони, щоб не стати сателітом Москви. Злучені Держави намагаються допомагати матеріяльно, а теж держать там і воєнні кораблі, щоби бути на поготівлі вже хоч би з огляду на що раз сильніший совєтський наступ на Грецію.

Протест Кремля в справі американської мілітарної бази в Ірані є просто глузуванням, коли зважити, що Совєти потворили повно справжніх мілітарних баз у країнах, до яких вони не мали і не мають найменшого права. До того заход щодо будови мілітарної, американської бази в Ірані — звичайна брехня.

У коротких і гострих відповідях на ці совєтські протести американський уряд, як це загально підкреслюють, виявив „тверду руку". Ту саму „тверду руку" він буде відтепер далі виявляти не тільки в дипломатичних нотах, але теж і деінде. Це вже певне.

Але до чого вона вкінці доведе, чи має довести? Саме тут найбільша заковика. З одного боку голосимо великі й свободолюбні кличі для усіх народів і цілого світу, але в практиці ратуємо тільки деякі народи і країни, ніби нам найближчі. Властиве іде нам про те, щоб Совєти на це пристали і як би так сталось, то згідно навіть з ліберально думаючими можна б оставити Кремль у спокою і хай би він собі далі правив Совєтським Союзом та розвязував свої проблеми на свій лад.

Якщо б „тверда рука" мала тільки до цього змагати, то, на нашу думку, шкода було б тих страшних жертв, що їх коштувала Друга Світова Війна, бо ж мільйони гинули в надії, що буде знищений варварський тоталітаризм у цілому світі. Не зважаючи на наші гострі заяви проти тоталітаризмів, ми таки далі дуримо себе і світ, що може бути мирне розмежування між демократією і тоталітаризмом, як і мирне співжиття.

Втікачі зі совєтської смуги в Німеччині

Штучно створений аліянтсько-совєтський кордон в окупаційній зоні в Німеччині починає перемінятися на совєтсько-американський. Цей кордон є знаменитим обсерваційним пунктом для пізнання совєтсько-американських відносин. Ще до недавна „було все тихо на тому фронті", вживаючи способу вислову німецького письменника Ремарка, хоч дивні події там збувалися. Аж останніми днями почав цей кордон виявляти знаки, які вказують на правдиве положення.

Ото американські кореспонденти у своїх звідомленнях з пятниці минулого тижня згадують про лист, висланий совєтським маршалом Василем Соколовським до американського воєнного губернатора Лушуса Д. Клея з зажаленням, що американська окупаційна влада тримає в своїх тюрмах 206 совєтських громадян, між якими є 30 „незаконно" засуджених на смерть. Клей якстій вислав комісію для провірки зажалень і вона ствердила, що арештовані, це не совєтські громадяни, а польські, естонські та литовські люди, які не хочуть добровільно їхати „на родіну".

В неділю 1. лютого вислали американські кореспонденти звідомлення з Відня про іншого роду події, а це, що совєтські вояки схоплюють жінок в американській зоні і теж вивозять їх „на родіну". Одна жінка, яку вже мали схопити совєтські вояки, припала до американського вояка з благанням, щоб її ратував перед совєтськими вояками, які загналися аж до її мешкання. Американський вояк врятував жінку, яка рішуче відмовляється їхати в Совєти.

Оці зразки „мирних відносин" на кордоні окупаційних зон зясовують перший раз одверто братя Алсопи, вашингтонські кореспонденти щоденника Геральд Трибюн. Оба вони по черзі були в Европі й тому мають інформації з перших руки. Звідомлення починають вони завважою: „У теперішніх темних часах покріпляє почування людини вістка, що надія на свободу все буде живою, хоч би навіть ум людей дався звести і пригоровити до невільничого стану". На доказ того, що воно так буває, кореспонденти покликуються на „найвищий авторитет" і твердять, що на совєтсько-американським кордоні в окупаційній смузі слідна „масова втеча" з німецької частини совєтської окупаційної зони. Втікають „потайки, підступом, серед небезпек" і то від самого закінчення війни.

Загальне число таких, що втекли, згідно з обчисленням з достовірних джерел, виносить „понад 5,000 мужчин і жінок".

Коли кореспонденти згадують на вступі про „масову втечу", а потім обмежуються до згадки, що втікачів є „понад 5,000", то в цьому треба добачувати велику здержливість. Решту хай доспіває собі читач.

Дальше згадують братя Алсопи, що ці втікачі це не одиниці, які втікали колись перед французькою гільотиною, щоб їм не стяли голови; ані не біженці зпід терору в нацистівнім царстві; це звичайні громадяни Совєтів, яких доля подібна до долі 180 мільйонів інших громадян. Вони ризикували своїм життям лише на те, щоб назавжди втечи від совєтської системи. „Історія не знає подібного прикладу масової невільности" — кажеться в звідомленні, а що найдивніше в цій утечі, то неймовірні факти, що між утікачами є розмірно великий відсоток людей, на яких совєтська система покладала свої надії і наділила їх повним довірям.

Між втікачами є 40% простих російських салдатів, а повних 60% це офіцири й урядовці. Половина з них займала становище у вищій дикастерії чиновництва. Є між ними полковник-генерал зо штабу маршала Соколовського, а побічно нього ще кілька інших достойників з військової совєтської єрархії. Є й такі, що займали ключеві позиції в цивільній адміністрації совєтської окупаційної зони.

Подробиць ще не можна оприлюднити, бо Америка ще дальше зберігає тайну перед світом, кажуть Алсопи. Одначе вже тепер можна ствердити, що багато совєтських достойників втікли під час свого відпочинку в чеських літницях, таких як Карльсбад і інші. Інші приїхали з Берліна, а деякі втекли з цілими родинами.

Совєтська влада не всилі стримати цеї масової втечі, хоч поробила давно відповідні старання. Так, напр. повідправляла домів родини високих урядовців, щоб тримати їх як закладників; позбирала офіцирів і урядовців у спільних бараках на такий лад, як тримає простих салдатів і оточила їх військовою вартою. Все те не помагає і люди втікають дальше.

Коли совєтські втікачі перейдуть в американську зону, вони мусять скриватися під польськими прізвищами. Між Америкою й Совєтами негайно після покінчення війни заключено договір про видачу збігців. Американська влада дотримувала свого зобовязання аж дотепер. Такої умови не було з британською владою й тому втікачі, які прибули в американську зону, негайно перекрадалися до британської, а звідси далі в світ, головно до Південної Америки. Американці боронилися перед совєтськими закидами, що вони не знають нічого про совєтських утікачів. Одначе заперечення не зміняють правди, бо втеча на масову скалю відбувається дальше. З цього виходить, що в Совєтах невдоволення зростає, та що там далі іде безупинна боротьба проти режиму. Ця боротьба ослаблює Совєти куди більше, ніж про це закордонний світ знає.

Лев Ясінчук.

Скитальчий січень 1948

Місяць січень належав — бувало ще дома — до тих місяців, в них виявлявся найживіший пульс українського життя й побуту. Концерти, Різдво, Коляда, просфори, Соборність, загальні зібрання для підрахунку праць культурних установ, — це були основні пункти, що складалися на зміст січня. І сьогодні, на еміграції виглядає січень зовсім подібно. Це зумовлює не сама вимога життя, але й традиція, що її еміграція привезла у своїх серцях. Бажати б тільки, щоб вона якнайдовше вдержалася.

З початком січня відбувся на закінчення міжнародньої виставки Мистецтва (про яку я звітував) такий же міжнародній концерт у салі міського театру в Інсбруку, улаштований скитальцями різних національних груп. Виступали й українці, обсаджуючи, чи не більшу частину загальної програми. На всіх 15 точок програми мали українці 6 виступів. В окремих точках було по кілька виступів, так, що українці зайняли 14 з них, а інші національні групи 12. Хор був тільки український — „Ватра". Як можна було наперед сподіватися, він закінчуючи програму своїми 5 точками захопив усю публику до тієї міри, що мусів додавати наддатки.

З тієї нагоди можна б поставити загалом до українських хорів, що виступатимуть колинебудь перед міжнародньою публікою, вимогу, щоб попри незрівняну у своїй красі народню пісню, ставили теж поважніші твори українських композиторів. Бо односторонність у доборі може викликати невірне поняття про нашу голосову музику. Варто б також, щоб наші музики передумали, чи конечно потрібно в нас „модернізації" творів старших композиторів. Бо н. пр. на мене, як ляіка, „Огні горять" Воробкевича роблять в оригіналі далеко глибше вражіння, як у змодернізованому, хоч би й Людкевичем. (Цей твір виконував хор „Ватра"). Чи не було б уже краще написати на ту саму тему новий твір?

Цим разом виступали й балети окремих груп сольові і збірні. Українці й тут були горою, як числом мистців танку, так і кількістю й різноманітністю танків. В солях вибилася на перше місце — на думку загалу — Олена Заклинська, відома в нас з того, що організувала тут ученицькі балети й хороводи. До тієї пори вона не мала спроможности виступати сама. Щойно того дня вона у своїй глибоко продуманій і вистудійованій (де? — в лісі, під смерекою, бо не має помешкання!) Ярославенка - Безкоровайного думці - коломийці, гуцульському танку, та по мистецьки виведена „Дрібушка", переконала всіх, що держана в найновіших тонах оцінка її спосібностей чи то бельгійською, віденською, чи львівською фаховою критикою не була „з ласки".

Другою балериною була Рома Прийма. Її драматизація „Україна мій Рідний Край" була така пластична, що навіть маловдумчивий українець її зрозумів і глибоко пережив. Тільки може ця тема менше надається для інтернаціональної публіки, яка очевидно не може так вглибитися в українську геройчну трагедію (чи трагічний геройзм), як ми.

Незвичайно захоплюючою новиною був загальний балет виведений молоддю табору Ляндек. Ми мали вражіння, що це сільський танок, де танцює все, що може підносити ноги. Навіть малі діти, що підглянули рухи старших дуже вдатно по старечому їх наслідують. І це було особливою атракцією, що викликала хвилю одушевлення цілої салі. Навіть здержливі на признання за український виступи поляки захоплено плескали.

Вечір перед загальним концертом відбувся в іншій салі чистий український концерт з удачно поширеною програмою. На ньому представилася українській громаді нова незвичайна співачка, Тамара Лихолай, з особлившим і так рідким у нас колоратуровим сопраном. Якби це не в нас, то напевно могла б вона співати у якомусь „Цируликові".

В такому піднесеному настрої ми діждалися Різдва, що стягнуло до греко-католицької Церкви всю українську громаду. Величне Богослуження, глибоко змістовна проповідь декана Тиролю о. Гірняка, прегарні коляди у виконанні хору Братства св. Ап. Андрія, поглибили нашу обєдненість. Вона виявлялася зрештою й у збірці під церквою на „Рідну Школу", що її тим разом переводила не молодь, але старші громадяни. Вислід, як на той час дуже добрий — 518 шил. Таку збірку поновили теж, старші ще й на Новий Рік.

Тим разом не було спільної Святої Вечері для загалу громадянства. Тільки в одному українсько-німецькому ресторані відбулася спільна вечеря для холостяків. На улаждення звичаєвої вечері треба багато різнородних харчевих продуктів. Звичайно австрійці приділювали їх на окреме прохання. Цього року приділили так мало, й у не вистачальному обємі, що з цього не можна було зладити не то що звичаєвої, але навіть звичайної скромної вечері. Братство св. Ап. Андрія пробувало спілки з одним рестораном у тій справі, але виходило так дорого, що треба було всього зречися. Приділені харчі Братство віддало австрійцям повністю.

Свято Йордану знов зібрало в Церкві цілу українську громаду, що брала набожно участь у величавому обході — свячення води. Якщо б і цим разом були — плекачі традиції — духовники використали світських громадян до деяких функцій, то велич обряду була б може ще видатніша.

Прийшов нарешті день 22. січня. Величні спогади про дві події безперечно найбільші в новій історії України, а саме проголошення Державности і проголошення Соборности. Так бажалось би, щоб річниці тих подій відновлювалися серед нас не тільки традицію, але й зрозуміння, відчуття й сердечні переживання, що їх зазнавали учасники тих подій. Так хотілось би, щоб память цих днів обєднувала нас якнайчастіше в одне суцільне тіло, а не — борони Боже ставала притокою до ненависти й розєднання.

В Інсбруку відсвяткували ці події якнайбільш обєднано, заходами й спільнотою всіх українських установ у салі винайманого на те готелю. Як звичайно у таку хвилину обєднуючою точкою була доповідь д-ра Лемішки, що мала в собі, деякі, сміливі, мисли. Поза тим проспівав Братський хор бадьорі пісні, а п. Сушко відтворила своїм меццосопраном деякі сольові твори під супровід фортепіяну. Відспіванням, з пошаною усіми присутніми, національного гимну, закінчено великий спогад з перед 30 років.

День 23. січня ц. р. завітав до нас у переїзді до Відня представник Українсько-Американського Допомогового Комітету на Німеччину й Австрію, адвокат з Шикаго п. Роман Смук. На другий день він конферував з Президією тутешнього Представництва, збираючи потрібні йому інформації про скитальців та їхню справу в Австрії. З ширшим громадянством на тому терені він не мав змоги зійтися.

І так перший місяць цього року добігає кінця. Швидко злетять і інші зо своїми непередбаченими можливостями, а справа переселення скитальців у їхній масі, як стояла під знаком невідомого, так і дальше залишається і голошені гасла про людяність, про права людини й усякі азилі, залишаються простим баламученням світової опінії.

А шкода; бо от, як нас трактують: в Австрії обовязує гітлерівська заборона про самовільну зміну місця праці без згоди Уряду Праці. На днях проголосило Міністерство Суспільної Опіки, що цю постанову зноситься, але незабаром подало доповнення, що зноситься тільки в примінені до австрійців, а в примінені до „чужинців" задержується. Це має бути розуміння особистої свободи! Однак з відрадою треба відмітити, що прецінь найшовся один австрійський часопис, „Зальцбургер Нахріхтен", що виступив проти цього ганьблячого розрізнення і напаки — доказує, що чужинець має бути в Австрії нарівні з місцевим, крім очевидно політичних прав. Та це для нас невелика потіха.

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

20)

Сталін дає над трупою Леніна свою історичну клятву. Потім кадри кінопленки розповідають про те, як Сталін перетворив в життя цю клятву. В совєтській країні розквітло дивне життя. Димлять димарі могутніх індустріяльних гігантів, поля вкриті розкішними хлібами, болота висушені, немовлята плещуть в долоні, магазини заповнені ріжними товарами, співають і квітнуть квіти... І іде по щасливій країні Сталін. Всі йому радіють, всі прославляють його ім'я. Але, ось, в полі якийсь тракторист-нещасливець возиться з своїм трактором і ніяк не може пустити в хід мотор. Сталін підходить до нього, сідає на трактора, бере до рук кермо... і трактор заглушуючи глядачів сильним ревом, рушає з місця і піднімає скиби чорної, библискуючої землі.

— От так треба володіти технікою! — говорить кінематографічний Сталін...

Величезний свинорадгосп. Виевнена в своїх словах і рухах бригадирша показує Сталінові рекордний вивід поросят. Сталін бере ніжно поросят на руки і звертаючись до авдиторії мовить:

— От чим богата наша країна! (Після цього в нашій частині солдати говорили: „Чим богата наша країна? — Свинством!").

Сеанс закінчився. Потапов ішов сумний. На запитання Ганни Семенівни, як сподобався йому цей фільм, відповів коротко:

— Це не успіх совєтського кіно — це... це просто нахабство.

В цей вечір генерал багато говорив і розповідав. Я вирішив його запитати, що знає він про Власова.

— Я зустрівся з ним тільки один раз — відповів він. — Це було на новім летовищі у Внукові під Москвою. Я прилетів на літакові із Берліна і в цей же час прибув літак, на якому привезли з Праги Власова. Він був в повній своїй формі. Його супроводжували чотири чоловіки із охорони СМЕРШ-у. Решту сам знаєш.

6. В Москві.

25-го квітня 1946 року генерал разом з своєю родиною вилетів на літакові в Москву. Мене взяли з собою, так як багато було речей.

— Ну ось і над рідною країною! Внизу — поля, ліси, ріки, залізниці. Я з жадністю дивлюся на кожний зворот річки, на сяючі рельси залізниці, на будівлі, що мають такий мініятюрний вигляд. Мені хочеться вникнути в таємницю речей моєї батьківщини. Я знаю, люди тут мені нічого ні розкажуть. Вони не мають права нічого розповідати навіть своїм рідним. За них в Совєтському Союзі можуть говорити тільки речі, ці німі свідки, які не бояться катування НКВД. Але що можна побачити з висоти 2,000 метрів? Можливо, той, кому доводилось раніше, до війни, часто літати по нашому маршруту, помітив би що небудь. Він міг би сказати, що мало димиться фабричних димарів, або що рідше зустрічаються потяги. Я не літав раніше і ніяких спостережень зробити не можу. Наближаємося до Москви. Довідуюся, що нам не доведеться взнати Москву зверху: абсолютно всякі полети над нею заборонено. Хай тільки з'явиться літак на московському небі, як по ньому негайно відкриють вогонь сотні протилетунських гармат, які охороняють червону столицю в дні миру від невідомого ворога. Тому ми робимо великий захід. Сідаємо на новому великому летовищі у Внукові. Нам гучномовець передає наказ: приготувати папери. Проходимо контроль. Потім я перевантажуємо речі в авто. Нарешті, все влаштовано і ми їдемо.

Авто підстрибує в вибоїнах. Після Европи, після Німеччини кидається в очі бруд і бідність рідної країни. Якось дивно все виглядає.

Із вікон великого сірого будинку — комунальної коробки „великої сталінської епохи" — висять брудні шмати. На перилах жалюгідних балконів розвішена порвана білизна, полатане вбрання. Нові будинкам не більше 7—8 років. Але вони вже лякають глядача страшними розколинами та льохами в стінах. Не думайте, що це наслідки бомбардувань. Це наслідки „будівничих дефектів". Крізь вікна дивляться сірі обличчя. Вікна не миті, брудні, заліплені обрізками газетного паперу. Мигають постаті великої кількости людей. Я розглядаю кожного, що проходить повз мене. Вбрання немає. Люди ходять в зім'ятих штанах. А бо, правдивіше сказати, в штанах з латками на колінах. Взуття в загальному — подерті або підтоптані юхтові черевики. Ось хтось іде в калошах, перев'язаних стрічкою. Мигають порвані піджаки, солдатські гімнастерки... Зім'яті кашкети брудні і вицвілі. Боже, як тяжко і боляче дивитись на ці злидні. (Дальше буде).

Значення ракет для наукових дослідів всесвіту

На кожному кроці ми стрічаємось з такими поняттями, як всесвіт, космос, вселенна ітп. Хоч ми ті вислови вживаємо, всежтаки досі навіть науці не вдалось точно прослідити, що уявляє собою той всесвіт. Людина силою факту повязана нерозлучно зі землею і не може поглянути на всесвіт інакше, як зі землі. Земля, як відомо, окружена слоєм атмосфери, що сягає до 400 кілометрів висоти. Чоловік бачить всесвіт лише через атмосферу. Дотеперішні стремління піднестись поза атмосферу дозволили чоловікові піднятись найвище на яких 30 кілометрів.

Удосконалення ракет, що найперше найшли в минулій війні примінення як страшна зброя, дасть чоловікові змогу піднятись дещо вище в атмосфері; а може навіть її такби сказати пробити і поглянути на всесвіт зпоза землі. Найновіші спроби дають змогу ракетам підниматись понад сотню кілометрів понад землю. В ракети вмонтовуються наукові апарати, які автоматично реєструють явища всесвіту, невидимі для людського ока. В першу чергу, ведуться досліди над ультравіолетовими проміннями, що приходять в напрямку землі з інших небесних тіл.

Науці вже відомо, що ультравіолетне промінювання небесних тіл, лише частинно доходить до землі. Більшість лучів абсорбується атмосферою. Ми на землі можемо отже досліджувати лише те, що нам дозволить земна атмосфера. Відомо також, що ультравіолетові проміння викликають в атмосфері величезні зміни. Ту частину атмосфери, яка підлягає тим змінам, звемо йоносферою. Вона виявляє спеціяльні електричні властивості, які дають нам змогу напр. слухати радіо на коротких хвилях. Електричні радіохвилі відбиваються від тої верстви атмосфери і попадають в приймоники. Лише за помічю йоносфери короткі радіофилі поконують величезні віддалі. Ми нераз чуємо в радіо, що приймання на коротких филях недобре, бо на сонці появились якісь плями. Сонце висилає на землю ультравіолетові проміння, які впливають на стан йоносфери, а стан йоносфери впливає на добрий чи поганий відбір коротких филь. З того ясно, яке значення мають прямі досліди над промінюванням сонця, станом йоносфери та їх впливом на короткофилеве радіовисилання. Дотепер всі досліди обмежувались на випадкові спостереження. Ракети дадуть змогу людям піднятись аж в йоносферу, приглянутись ближче впливам ультравіолетових лучів на неї та поліпшити техніку радіовисилання на коротких филях.

Наука встановила, що світло складається з видимої та невидимої частини. Досліди над невидимими лучами світла, головно короткофилевими або ультравіолетовими, що доходять до нас від сонця та інших небесних тіл, довели до нинішнього стану науки про атоми. Теоретично-математичні підрахунки у звязку з тими дослідами довели до прослідження внутрішньої будови атомів та до джерела повставання самого світла внутрі атомів. Досліди виявили, що короткофилеві проміні виявляють велику хемічну активність. Тим пояснюються ті зміни в йоносфері, що повстають під впливом ультравіолетових лучів. Досліди над ультравіолетовими проміннями дають людям змогу встановити багато дечого про будову сонця і інших небесних тіл. Лет в йоносферу встановить діяння ультровіолетових промінів на людей. Вибух атомових бомб показав, що ультравіолетові проміні діють смертельно на людей. Такі самі проміння висилає на землю сонце. Атмосфера поглинає ті проміння і не допускає їх на землю і тим уможливлює людське життя. Людське око призвичаїлось на протязі віків бачити лише невеличку частинку світла, надішлену для нього. Створені технікою приладдя дають нам змогу бачити і невидиме світло.

Війна має свої лихі і добрі сторінки. Через лихі сторінки терплять люди. Доброю сторінкою війни є посилений розвій техніки. Воєнні ракети дають змогу людям проникнути туди, де ще людського духа не було і дослідити те, що нам невідоме. Правда, техніка дійшла нині лише до того ступня, що висилає в йоносферу апарати, але з часом буде змога полетіти туди і чоловікові. Чи такі лети принесуть людям щось добре, чи ні, все залежить від людей.

М. С.

За залізною заслоною.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

(Як їх подають советські джерела).

З ЖИТТЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ.

Київ. На Рівенщині живе біля 15,000 родин переселенців з Польщі та деяка кількість переселенців з Чехо-Словаччини. Велика більшість з них згуртована в колгоспах. Багато переселенців бере живу участь у громадській роботі, дбає про школи, клюби, читальні тощо. Багато з них висунено тепер в кандидати до місцевих Рад депутатів трудящих.

Багато переселенців з Польщі поселилося також на Станиславівщині. В самому тільки вікнянському районі ходить до школи 4,000 дітей переселенців. Для них створено недавно окрему школу в селі Глибоке вікнянського району.

НА СПОМИН БИТВИ ПІД ПОЛТАВОЮ.

Київ. У Полтаві відбудовують залізнодорожній двірець. Задумують прикрасити його зразками зброї, що її вживано в бою під Полтавою (1709) та в боях з військами Наполеона (1812). Станцію прикрашуть-ся за проєктами Михайловича і Суського.

„ЖИТЬ СТАЛО ЛЕГШЕ, ЖИТЬ СТАЛО ВЕСЕЛІШЕ".

Київ. Працівники ленінградських заводів звернулися з закликом до робітників України, щоб вони виконали п'ятирічний плян впродовж 4-ьох років. З цієї нагоди відбуваються по цілій УССР мітінги трудящих, на яких „усі з радістю підхоплюють заклик ленінградців та зобов'язують-ся виконати п'ятирічний плян в 4-ьох роках".

Деякі стахановці беруть на себе ще вищі зобов'язання — зобов'язуються виконати п'ятирічний плян в 2—3 роках.

Для пропагування цієї нової панщини вжито преси, радіо, окремих концертних бригад та партійних агітаторів. Радіо трансмітує зібрання робітників з окремо аранжованими виступами.

ЩЕ ОДИН ЛИСТ ДО СТАЛІНА

Київ. Совєтські партійні „письменники" УССР виписали новий довжелезний (саме скоре читання в радіо тривало понад годину) лист „трудящих УССР — великому батькові й учителеві товаришеві Сталінові" з нагоди 30-их роковин жовтневої революції. Цей лист, як підкреслено, раніше обговорили й прийняли на мітінгах 12,114,851 робітників, колгоспників, службовців та учнів. В листі, як звичайно, дякується за всі блага, що їх дістала Україна від Сталіна і Компартії: за звільнення від російських та польських поміщиків й капіталістів, від російських та українських націоналістів, за те, „що допомогли їм вигнати з України українські націоналістичні банди й позбутись таких ворогів українського народу, як Скоропадський, Петлюра, Грушевський й інші". „Про що навіть не мріяли Шевченко, Франко та Леся Українка — це створила комуністична система за кілька років..." — Так кінчиться цей лист, повний славословій для дружби двох „братніх" народів.

І ПРОФСПІЛКИ НЕДОМАГАЮТЬ

Київ. ЦК КПбУ видав постанову про поліпшення роботи профспілкових клюбів промислових підприємств. У постанові говориться, м.ін.: „ЦК КПбУ відзначив наявність хиб та недомагань у роботі клюбів і бібліотек промислових підприємств. Клюби не охоплюють ані кількісно всіх робітників, інженерів та службовців промислових підприємств, ані якісно. Вони не поставили своєї роботи на відповідній висоті. Зміст роботи клюбів не все в'яжеться з виробничими завданнями і тому в різних промислових підприємствах недописують соцзмагання. Улаштовувати самі театральні вистави, читання й танцювальні вечорі — це мало. Мало уваги присвячується історії СССР, УССР, Компартії тощо. Пропаганда п'ятилітнього пляну не все пов'язана з виробничим завданням заводів. Особливо слабо працюють клюби серед жінок та молоді. Театрального репертуару не добирається як слід, а клюбами та гуртками самодіяльности кермують часто малограмотні, політично невироблені, а то й випадкові люди. Домівки клюбів зле влаштовані.

Вину за ці недоліки несуть у великій мірі партійні керівники, що замало наглядають за роботою клюбів. ЦК КПбУ доручає „поліпшити докорінно політично-культурну роботу серед працівників промислових підприємств та їх родин". До 1. січня 1948 р. мають бути скрізь перевибрані проводи клюбів і гуртків самодіяльности. Партійні комірки мають скрізь зміцнити проводи клюбів відповідними людьми, для яких повинні бути влаштовані окремі курси. Треба посилити по клюбах виробничу пропаганду. З театральних репертуарів треба негайно викинути всю безідейну (тобто некомуністичну — прим. Ред.) літературу, влаштовувати для молоді танцювальні вечірки, організувати гуртки самодіяльности, одначе те все має бути злучене з відповідною політично-виробничою пропагандою.

Докінця листопада мали бути всі домівки клюбів забезпечені меблями, паливом, бібліотеками, портретами совєтських діячів (якже ж можна без портретів — прим. Ред.) та радієвими апаратами. Радієві голосники мали бути заведені і по житлових приміщеннях робітників.

З КУЛЬТУРНОЇ ХРОНІКИ

Львів. Тут відкрито художню виставку совєтської графіки, на якій виставлено понад 200 праць. Беруть у ній участь мистці: Пащенко, Шовкуненко, Кульчицька, Касіян та другі.

— Філія „Товариства для поглиблення політичних та наукових знань трудящих УССР" до спілки з ЦК Комсомолом УССР влаштовує ряд Шевченківських вечорів з докладами про його діяльність та читанням його творів. На першому вечорі, що відбувся в Києві, виголосив доповідь О. Корнійчук. Він говорив: „Українські націоналісти фальшують твори Шевченка, бо представляють його, як націоналіста. Шевченко був демократом та вдержував приязні зв'язки з російськими демократами. Його творчість тісно пов'язана з творчістю російських письменників..." (Не знати вже, хто то там фальшує — прим. Ред.).

— Державне літературне видавництво випустило друком два нові видання творів Шевченка.

— З Ольбії (Крим) повернулася археологічна експедиція. Їй вдалося відкопати там храм Афродити з V—II. ст. до Христа, що в ньому знайдено багато решток посуди. На іншому місці знайдено два винобні підприємства з цистернами для ферментації і переховування вина. Крім цього знайдено два житлові будинки з різним хатнім знадіб'ям та 1,500 античних монет (VII—II. ст. до Христа).

— В Києві відкрито ювілейну фотовиставку, на якій виставлено 350 світлин, головно колірових, що зображують боротьбу з німецькими наїзниками, відродження й відбудову УССР після війни та осяги за час панування совєтської влади.

— В днях 20—25. 11. відбулося в Києві ювілейне засідання УАН з приводу 30-ліття існування УССР. У 35 доповідях з'ясовано діяльність УАН та пляни на майбутнє.

— До Львова повернулася після півторарічного турне концертна бригада львівської обласної філгармонії, що дала за той час понад 300 концертів у Середній Азії, на Далекому Сході, у Сахаліні тощо.

— У Львові побував ансамбль пісні й танку Прикарпатської військової области під художнім керівництвом Олексіїва.

— Українська хорова капеля „Думка" виступила в листопаді в Москві.

— У Києві гостював естонський хор та солісти.

— З Далекого Сходу повернувся до Києва ансамбль української пісні й танку під керівництвом Лідії Чернишової.

— Київська кіностудія випустила новий фільм „У гирлі Дунаю", що змальовує життя в Ізмаїльщині.

— Спілка радянських письменників організує піврічні курси для початкуючих письменників, що ними керуватиме поет Горецкой, а завідуючим науковою частиною є Вишеславський.

НОВІ КОЛГОСПИ

Львів. В останньому часі зорганізовано нові колгоспи в селах Чижиків та Винники під Львовом.

(„Час").

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР НЕ КАНДИДУЄ! —Це генерал Двайт Д. Айзенгавер, якого сторонники хотіли б бачити в Білому Домі як президента держави. Ген. Айзенгавер проголосив, що не кандидує на уряд президента і не прийме номінації, якби якась партія вибрала його кандидатом. Він є за те, щоб уся контроля в державі була в цивільних руках, оскільки це можливе, визнаючи вищість цивільної влади над військовою.

КОМІСАР КИПРУ ПОТВЕРДЖУЄ КОНТРАБАНДУ КОМУНІСТИЧНИХ АГЕНТІВ ДО ПАЛЕСТИНИ.

Лондон, 6. лютого. — Сер Годфрі Колінс, комісар інтернованих на острові Кипр нелегальних жидівських імігрантів до Палестини, заперечив повідомлення агенції Ройтера, начебто він мав твердити, що біля інтернованих не знайдено доказів на наявність між ними комуністичних агентів. Навпаки, між інтернованими знайдено комуністичну пропагандивну літературу і документи, які свідчать, що між ними є такі агенти. Перед кількома днями повідомлено з британських урядових джерел, що на двох пароплавах, які виїхали з Чорного моря та везли до Палестини 15,000 нелегальних жидівських еміґрантів зі Совєтського Союзу і опанованих ним країн, находиться понад 1,000 спеціяльно дібраних і висланих комуністичних агентів.

„СПОРАДИЧНА БОРОТЬБА" В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 6. лютого. — В Палестині головно в її північних провінціях продовжується крвава боротьба між жидами і арабами, викликана головно рішенням Загального Зібрання ОД про поділ країни. В боротьбі часто змушені інтервенувати британські вояки, щоб зберегти лад в країні. Закордонні кореспонденти називають боротьбу „спорадичною" і взагальному вважається, що нормальні відносини зможе привернути ще тільки міжнародна армія. Цю думку заступає теж генеральний секретар ОД, Тригве Лі.

БОЛЬШЕВИКИ СТАВЛЯТЬ В СУМНІВ ПРАВДИВІСТЬ ЗВІТУ О. Д.

Лейк, Сексес, Н. Й., 6. лютого. — Совєтський представник в Економічній і Соціяльній Раді ОД видвигнув вчора сумніви щодо точности світового перегляду ОД в економічних справах. Він заявив, що звіт ОД, головно щодо пропорції між збільшенням населення і зменшенням сільськогосподарської продукції базований на „старомодних принціпах" і не охоплює всіх даних.

Дійсне безробіття зникає

Часописи по цілій країні містять щодня багато оголошень, що пропонують працю. Хто гляне на ці довгі колони оголошень, а також на недавні відомости федерального статистичного бюра праці, той може немало здивуватись, побачивши ніби протиріччя. Так, наприклад, за минулий серпень було записано 2,100,000 „безробітних", коли за той самий місяць не тільки було багато оголошень про працю, але взагалі працюючих для заробітку було 59,914,000—майже найбільше число за мирного часу.

Для тих, хто ознайомлений зі справою, хто слідкує за ринком праці, це не дивниця. Вони знають, що повної відсутности безробіття не може бути там, де існує вільний ринок праці. Жінки кидають працю для заробітку і вертаються до своєї домашньої праці. Дехто кидає працю шукаючи за ліпшою. Треба мати на увазі також сезонову працю, наприклад в будівництві. Тисячі робітників залишають на весні душні фабрики та шукають праці на фармах, в лісах. Люди, що їздять з міста в літі працювати в літніськах, часто беруть для себе кілька тижнів вакацій чи то перед літньою працею, чи після неї. Студенти шукають тимчасової праці, щоб трохи підробитись. Оскільки вони на ринку праці, хоч фактично не працюють, їх зараховують до безробітних.

Записувати всі ці тимчасові зміни серед американських робітників майже неможливо. Ніякої обовязкової реєстрації нема, ніякої „робітничої книжки" робітник не має чи не мусить мати, нікого не примушують до праці. Ніхто не мусить лишатися назавше на тій самій праці. Як робітник не хоче, він не мусить реєструватися в федеральнім бюрі посередництва праці. Статистичні підрахунки робляться приблизно, звичайно досліджуючи один тиждень на місяць. За останній рік дослідження вказують на те, що робітники особливо часто міняли працю, що творило тимчасове „безробіття".

Серпень був типовим місяцем. Число нанятих робітників досягло майже 60,000,000. З них 5.4 відсотків залишили свою працю з тих чи інших причин. Принято на працю 5.2 відсотків, майже та сама кількість. Цікаво, що більшість з тих, що залишили працю, зробили те на своє бажання. Тільки 0.2 відсотка звільнено зовсім, а 0.9 відсотка — тимчасово. З того виходить, що з кожних 54 особи (на одну тисячу), які залишили працю в серпні, 40 зробили це на власне бажання. Більшість з них шукала іншої праці.

Частину безробітних творять ветерани. В серпні 1947 року „безробітних" було 3½ відсотка від загальної кількости працюючих, або 2,121,000, з того 650,000 безробітних ветеранів. Маючи асекурацію, вони мали досить часу на підшукання праці. Деякі з них не рішили чи мають вчитися нової професії, чи продовжувати освіту, за допомогою уряду.

Найкращим мірилом „безробіття" є час, коли робітник без праці. За досліджений тиждень в травні, з 1,960,000 безробітних 17.9% стали до праці за два тижні 11.2% — за три і за чотири тижні; 10.7% — за 4 до 5 тижнів; 17.2% — за 7 до 10 тижнів; 12% — за 11 до 14 тижнів; 12.9% за 15 до 26 тижнів та 9% за пів року й пізніше.

Ці числа освітлюють справу. Вони вказують, що безробіття майже не існувало. На тисячу осіб несповна три були без праці поверх пів року. Це було скорше переміщення робітників на іншу працю ніж саме безробіття. Таке „безробіття" скорше вказує на вільність американського ринку праці, на право американського робітника переходити з праці на працю, з міста, до міста для поліпшення свого життя. Проблема безробіття майже не існувала за минулий рік.

Загальна Рада.

Наради в справі заложення Комітету в Ню Йорку для розселення НОВИХ ІМІГРАНТІВ

—: відбудуться :—

В НЮ ЙОРКУ В УКРАЇНСЬКІМ ДЕМОКРАТ. КЛЮБІ, ПІД ч. 59 СТ. МАРКС ПЛЕЙС

в пятницю, 13. лютого, в годні 8. ввечір

Наради скликується згідно з рішенням Ради Директорів ЗУАДК. Запрошення висилається до нюйорських товариств і установ. Прохаємо делегатів товариств, організацій і установ передумати наперед важливу справу розселення ново прибуваючих українських еміґрантів і приготовитися до поважної дискусії та вирішення її повести.

За Обєднаний Комітет українських нац. товариств в Ню Йорку: Микола Гаврилко, голова, Марія Демидчук, секретарка; **За жіночу Секцію ЗУАДК:** Іванна Бенцаль, голова; **За Злучений Українсько-Американський Допомог. Комітет:** д-р Волод. Галан, директор.

Анрі Діверноа.

ПАНІ АРУЯ

В усій дільниці Сан-Дені поважали Аруя, її чоловіка та їх сина, хоч вони були мурини. Аруя походила з племени кафрів, була дуже чорна. Чоловік її Самійло Аруя був мулят із шпаковатою чуприною. У кляпі сурдута носив стяжечку — відзнаку емеритованих офіціялістів. Син їх Фердинанд, дуже пристойний юнак, коліру кави з молоком, старанно помадував собі та вигладжував кучері та показував окруженню гарний простий ніс, що його завдячував батькові, і сніжно білі зуби, що їх одідичив по матері.

Фердинанд працював як помічник бухгальтера в уряді, в якому його батько як возний вислужив тридцять літ. Був то поважний і несміливий юнак. Одинокою для нього розрадою були недільні проходи, на які вибирався в гарному, дуже вишуканому одязі. І ось трапилося, що раз, як вибирав у крамниці шовкові шнурівки до лякерів, закохався в панночці Сесилії Леторжі, дочці власника крамниці. Не признався нікоми. Та він блід і з кожним днем виглядав гірше, що мати скоро запримітила.

— Ти попадаєш у мелянхолію! — сказала йому. Як лише хтось із наших починає пригадувати білого, це знак, що він не є щасливий. Може хочеш червоної краватки?

— Мамо, — відповів здавлюючи сльози — молодий Аруя — тепер краватки носять уже лише темні. Зрештою я не брав би собі до серця якоїнебудь дурниці, бо мені вже двадцяпять літ.

І розплакався. Зворушена до глибини пані Аруя стала випитувати сина та вкінці знала його тайну. Опісля розвідалася про паню Леторжі та про її дочку, про яку довідалася все якнайліпше. Заприязнилася з ними та запросила їх на обід. Паню Леторжі спочатку збентежило це знайомство. Була це дуже поважна старенька жінка, що виходила на вулицю все в шовковій сукоцці та чіпці. Щодо Сесилії видно було, що Фердинанд сподобався їй. Пані Аруя взялася добре за діло: висповідала дівчину, потім звернулася до пані Леторжі кажучи їй ясно й отверто:

— Ми порядні люди. Самійло дістав від своїх працедавців тисячудвісті франків ренти, яка евентуально перейде на мене, а мій син заробляє двіста франків місячно.

Пані Леторжі цертолилася дещо, домагалася, щоб докладно умовитися і щоб узяти під увагу всі видатки, не виключаючи видатків на весільний пир і танці.

— Говорю в імені мого чоловіка, якого нема вже між нами, щоб міг рішати ці справи. Хочу, щоб весілля було виставне, бо буде на ньому вуйко Фріто, а ми колись дістанемо по ньому спадщину. А вуйко має вразливе піднебіння...

Вкінці умовилися в усіх справах. Оставала лише — для родини нареченого — справа як роздобути тисячуфранковий банкнот, яким мусіли покрити весільні кошти й обігнати перші видатки молодого подружжя. Нелегка справа. Аруї жили собі — завдяки цій ренті — справді по африканськи, безжурно. Ощадностей не мали ні цента. А Фердинанд усю готівку видавав на вибагливі одяги.

— Визначимо шлюб на осінь, — рішив Самійло. — До того часу побачимо що дасться зробити...

Пані Аруя не думала здатися на ці запевнення чоловіка, який не був надто помисловний, а останки своєї інтелігенції присвячував грі в кістки. Ходила по ріжних лихварях. Умовини їх морозили її кров. І шукала, шукала мітичного тисячуфранкового банкнота, наче поет, що шукає риму, блукаючи по вулицях із болем у серці.

Раз, як так ішла здовж бульвару ді Тампль, підійшов до неї якийсь панисько, здіймив капелюх і заговорив чемно:

— Прошу пані, хочу вам предложити один бизнес. Справа цікава, зовсім чиста, мистецької натури. Зарібки мали б ви гарні. Зайдімо до цієї каварні, погуторимо там свобідніше.

Незнайомий подобав на мешканця півдня, говорив із арабським наголосом, кидав словами із головокружною скорістю, наче ярмарочний штукар і що хвилини поправляв собі твердий бронзовий капелюх, вдаряючи в криса двома пальцями.

Як сіли при столику, сказав:

— Я, пані, називаюся Люгар-Мелєз, добре відомий в мистецькому світі імпресаріо. Отже тепер уладжую в Неї знамениту імпрезу. Прошу вважати: плачу двадцять франків денно, щотижня згори. То бизнес, прошу пані!

— Щож саме? — спитала зітхнувши пані Аруя.

Йшло про те, що п. Люгар-Мелєз уладжував у великому ярмарочному наметі показ племени людоїдів Зені-Ґобзар.

— Воєнні танці, танець скорпіона, танець меча, танець іглли... Маю вісьмох зені-ґобзарів, правдивих, як це, що сиджу на цьому місці та плюю в гору, щоб дати на це доказ. Та біда, нема ніодної жінки! Тамошні жінки не хочуть працювати, бояться морської хороби, вміють лише замісити „кус-кус" та закручувати собі кучері, вимащені оливою. Біда! Щож каже мій спільник? Каже мені: Без жінки, Антоніє, нема й бесіди про успіхи в Парижі. Мусиш вишукати жінку, поважну, що добре надавалася би до племени зені-ґобзарів, не таку, борони Боже, яку публика могла вже бачити в якій імпрезі, жінку відповідну до участи в мистецькій та повчаючій виставі. Що прийдеться робити? Дурниця! Затанцюєте це, що вмієте тай кінець ,а назвемо це воєнним танцем скорпіона. Пофарбуєте собі уста на червоно, щоб виглядати страхітливо, а ввесь час будете кричати: „Гая! Гая! Льо! льо льо!" Це, як кожному відомо, воєнний крик зеніґобзарів.

— Я вродилася в Парижі, мій чоловік декорований, а син має небаром женитися... Якаж буде одежа?

Пан Люгар-Мелєз радив довжезну сорочку синього коліру, зовсім пристойну, з невеличким декольтом. Йому залежало лише на босих ногах, з огляду на бранзолети довкола кісток.

— Вистава для родин, кажу вам іще раз. Працюємо всього від другої пополудні до шестої. Це чейже досить скорий заробок. Крім того — прошу подумати, що я чесна людина — дозволяю вам продавати публиці корінці для натирання зубів. Як вам платитимуть, ви будете говорити: „Ме-сі, ме-сі", нібито ви зовсім не знаєте французької мови.

Він сам над кожним „р" силував собі горло й певно тому пив кухлик пива за кухликом, при цьому сміявся, викрикав і вдаряв пястуком об мармурову плиту столика. Цікавий чоловік! Пані Аруя ще не рішилася, та в думці обрахувала собі. Два місяці посвяти — а шлюб Сесилії та Фердинанда могтиме відбутися з усією вимаганою виставністю. Згодилася. Дома зрадила це лише Самійлові. Він обурився та спротивився.

— Отже з тебе акторка! — крикнув. — А що буде, коли ти припадково засмакуєш у цьому фаху?

Переконала його, що не має чого боятися. Правду сказати, не було воно таке знамените. Представники Зені-Ґобзар щодо виховання давали багато до бажання. Походили з ріжних сторін: один чистив черевики в Бордо, інший був портієром у ресторані в Франкфурті. Впивалися правильно щодня, один одного ненавидів, билися між собою. Треба було немало труду, щоб їх зібрати й уставити тоді як прибрані в пера та грізно потрясаючи списами мали бігти зза куліс. Пані Аруя виходила остання й верещала: „Гая! Гая! льо! льо! льо!" та починала танцювати. Танцювала попросту шаксон, що колись його навчила її бабуся, яка цю традицію переняла знову від своєї бабусі, яка служила за мамку в дуже великих панів у Пікардії. З чолом і лицями замазаними циноброю, з волоссям зачесаним у невеличкім кучері, з тяжкими бранзолетами на ногах пані Аруя після танцю почерез дроти клітки подавала публиці білі корінці. Публика радо купувала, бо пояснювала на міґи, що від таких корінців має такі лискучо-білі зуби. Приглядалася юрбі так, що людям здавалася дикункою, а поправді вона була дуже неспокійна. Деякі слова, що почула їх, дразнили її.

— Не біїтеся, — говорив якийсь батько до дітей, що відступили взад, як побачили це лице позначене кровавими загоїнами — не біїтеся, клітка сильна!

Та одної неділі, у хвилині, як п. Люгар-Мелєз заповідав: „А тепер, пані й панове, дяка Ра-на-улі відтанцює перед вами танець скорпіона!" Пані Аруя малощо не зомліла, як у першому ряді глядачів пізнала характеристичний, обвішаний чорними ягідками чипець пані Леторжі. А цей побіч неї строгий старець із сивими бокобородами — то пан Фріто, багатий вуйко. Чула, що ноги під нею вгинаються та з трудом видушила зі себе своє „Гая! гая! льо! льо! льо!" Той, що чистив черевики в Бордо, тепер вдаряв рівномірно в бубон, а портієр із Франкфурту вигравав несамовиту мельодію, дмухаючи ще-сили в якусь руру. Пан Люгар-Мелєз викрикав:

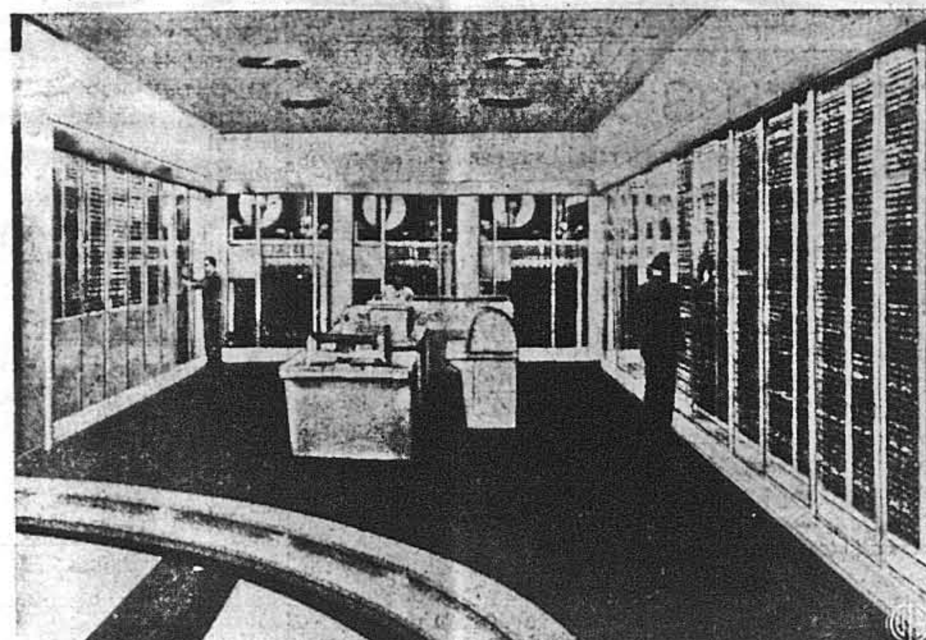
Танок скорпіона! Воївниκи племени зені-ґобзар танцюють його після того, як зїдять ворога. Бо, прошу пань і панів, вони зїдають лише своїх ворогів. Не думаємо обдурювати вас!

Чипець пані Леторжі хитався. Га, заручини напевно зірвуть... Бідний Фердинанд, такий вразливий хлопець, саме купив собі кремові рукавички, щоб бувати в гостях у нареченої, рукавички з чорними пружками, просто чудові!

Та ось, як перелякана пані Аруя з трудом кінчила танцювати, очі її стрінулися з очима пані Леторжі — й ці дві пари материнських очей зрозумілися. Благальні очі пані Аруї говорили тамтим: „Так, ось що я роблю для синового щастя!" а зворушений погляд пані Леторжі відповідав: „Я це розумію, розумію, прошу вас, я теж зробила би так само для добра моєї дочки".

І коли після скінченого танку муринка підійшла до крати, простягла свою чорну руку, в якій держала вязку білих корінців, пані Леторжі за плечима свого маєстатичного свояка сказала їй пошепки: „До побачення пані вечором!" на що врадувана Аруя відповіла одиноким французьким словом, яке згідно з контрактом, що його заключила з паном Люгар-Мелєзом, могла вжити:

— Ме-сі, ме-сі...

МАШИНА, ЩО ДУМАЄ СКОРШЕ, ЯК ЛЮДИНА.—Перед нами машина - великан, яка розвязує складні математичні проблеми скорше, ніж найліпший математик. Виробила її відома фірма: Інтернешенел Бизнес Мешін Корпорейшен.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ-КЕСЛ, ПА.

З „Щедрої Вечері" для скитальників.

В неділю 18. січня зібралася вся наша невеличка громада на т. зв. „Щедру Вечеру". Сестриці приготовили перший раз в історії нашої парохії такий Вечір.

Мило було сидіти при столах з сіном, і „дідом" на сцені та при свічках й їсти смачні страви, українського стилю, а всіх їх було 12. Мило було чути щирі желання та щедрівків, що їх відспівали спільні хори; місцевий і Шеронський, під управою о. С. Мусійчука, який давав теж і пояснення до цих прастарих наших пісень. Співав хор а потім і всі люди, пригадуючи собі подібні щедрі вечері на Україні. При тім на поклик пароха і п. О. Вересюка зложили присутні теж і жертви на піддержку наших скитальників, а особливо УПА. Зібрано $36 і переслано через ЗУАДКомітет в Филаделфії. Були запити, куди слати жертви, одначе всі заявилися за те, що не треба виступати малими групками, а визнати один Комітет в Филаделфії. Наша громада є його постійним членом.

Жертвували: по $1: о. Мусійчук, Л. Століца, І. і Д. Булій, І. Маланяк, К. Ліско, М. Дачко, М. Проць, І. Дедьо, Й. Куць, В. Мудрак, Й. Мащак, І. Березняк, Ковальчук, Кубич, М. Мудрак, М. Ґондер, М. і Ф. Пиш, А. і К. Телявська. Зазначити треба з признанням, що п. Онуфрій Вересюк зложив свій одноднєвний заробіток $11. Признання і подяка належить особливо гостям з Шерону, що помимо сильного йорданського морозу так чисельно прибули. Подяка теж і сестрицям за старання. Хай цей Щедрий Вечір буде прикладом для інших громад, щоб святкувати такі вечорі.

Урядник.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

ТАРЗАН, ч. 1780. Тарзанів трюк.

Наче циркова артистка Нкіма вхопилася дула стрільби зрадника...

...і вибила йому стрільбу з рук саме тоді, коли він потягнув за пружину.

Малпочоловік обернувся з лискавковою швидкістю.

Вхопивши в свої руки провідника ватаги, він ужив його як щиту для себе. Коли Джена почула стріл, вона почула страх за Тарзана.